Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2016–2017

21 501-02 Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 1708 **BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 december 2016

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken van 12 december 2016.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

kst-21501-02-1708
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2016

VERSLAG RAAD BUITENLANDSE ZAKEN VAN 12 DECEMBER 2016

Afrika

De Raad Buitenlandse Zaken hield een strategische discussie over de betrekkingen met Afrika. Het continent heeft te maken gehad met grote veranderingen met een directe impact op Europa. Hoge Vertegenwoordiger (HV) Mogherini benadrukte dat 2017 een belangrijk jaar zal voor de EU-Afrika betrekkingen, onder meer gezien de EU-Afrika top in november, het post-Cotonou proces, en de specifieke aandacht voor Afrika tijdens het Duitse en Italiaanse voorzitterschap van respectievelijk de G20 en de G7.

Het is in het belang van beide continenten, aldus HV Mogherini, om tijdens de EU-Afrika top te komen tot, een verdere verdieping en verbreding van de relaties. Waar een gezamenlijke aanpak van het migratievraagstuk een prominente plek zal behouden in de relaties, is een agenda gericht op jeugd, duurzame economische groei, tegengaan van radicalisering en veiligheid onontbeerlijk. Slechts met een inzet op al deze onderwerpen en de beschikbare instrumenten van de Europese Unie (EU), kan Europa daadwerkelijk impact behalen. In dit pleidooi kreeg HV Mogherini veel bijval van de verschillende lidstaten. Nederland en andere lidstaten benadrukten dat een agenda die zich louter richt op het tegengaan van illegale migratie op de lange termijn de strategische belangen van de EU – waaronder handel, veiligheid, klimaat, mensenrechten en migratie – zal schaden en zal leiden tot dalende invloed in vergelijking tot andere internationale actoren.

Voorts onderschreef de Raad het belang van jeugd als centraal thema voor de EU-Afrika top, met het oog op de explosieve demografische ontwikkelingen op het continent. Om de ambities op het gebied van jeugd te realiseren is een goede voorbereiding essentieel, met betrokkenheid van jeugd aan beide zijden. Nederland en andere lidstaten bepleitten de noodzaak van concrete uitkomsten tijdens de top, zoals Seksuele en Reproductieve Gezondheidsrechten (SRGR), het creëren van werkgelegenheid, en investeringen in onderwijs en sociale voorzieningen ter verbetering van de uitgangspositie.

Diverse Ministers onderstreepten de noodzaak om meer nadruk te leggen op conflictpreventie. Hierbij werd eveneens gewezen op de belangrijke rol die vrouwen kunnen spelen op het terrein van vrede & veiligheid. Nederland wees hierbij in het bijzonder op het feit EU vaak niet in staat is gebleken om de directe fase na humanitaire hulp te kunnen ondersteunen met structurele vormen van wederopbouw.

Voorts stond de Raad stil bij enkele geografische ontwikkelingen. De fragiele gordel van Mauritanië tot Somalië zal een grote politieke aandacht van de EU vereisen. Eveneens stonden verschillende lidstaten en de Hoge Vertegenwoordiger, waaronder Nederland, stil bij de zorgelijke situatie in Zuid-Sudan, de recente ontwikkelingen in Gambia en de noodzaak om in dialoog te blijven met Afrikaanse partners inzake het Internationaal Strafhof.

DRC

De Raad stond eveneens stil bij de recente ontwikkelingen in de Democratische Republiek Congo (DRC) en de aflopende termijn van president Kabila per 19 december 2017. Hoge vertegenwoordiger Mogherini verwees hierbij naar de EU-28 verklaring die tijdens de Raad werd uitgebracht.

Voorts gaf de HV aan dat consulaire contingency planning gaande is in Kinshasa. Nederland wees in dit verband op twee additionele bronnen van zorg voor aanzienlijk geweld: de politisering van de etnische kwestie in oostelijk Congo en de directe banden van diverse jongerenbewegingen met politieke partijen aan beide kanten van het politieke spectrum. Commissaris voor Internationale Samenwerking en Ontwikkeling Mimica voegde toe dat de Commissie klaar is om – wanneer de condities juist waren – financiële steun te bieden aan het verkiezingsproces. De Raad was unaniem in zijn vertrouwen voor bemiddeling door de Katholieke Kerk (CENCO) bij het politieke proces.

De Raad nam sancties aan tegen zeven individuen uit het Congolese veiligheidsapparaat die hebben bijgedragen aan het buitensporige geweld van 19 en 20 september jl. Verschillende lidstaten, waaronder Nederland, uitten hun zorgen over de recente ontwikkelingen, verwelkomden de aangenomen sancties, en benadrukten tegelijkertijd het belang om alle partijen op te roepen geen geweld te gebruiken mocht het leiden tot manifestaties op of na 19 december.

Syrië

De Ministers spraken over Syrië en veroordeelden in scherpe bewoordingen het voortdurende offensief tegen Aleppo van het Syrische regime en zijn bondgenoten, in het bijzonder Rusland, en de gerichte aanvallen tegen burgers en medische faciliteiten. De Ministers herhaalden hun volledige steun voor het humanitaire plan van de VN ten behoeve van Oost-Aleppo. Eerder riep de HV namens de lidstaten het regime en Rusland met klem op om de VN toe te staan humanitaire toegang te verlenen en zieken en gewonden te evacueren uit Oost-Aleppo.

Voorts onderstreepten de Ministers dat de vijandelijkheden in Syrië per direct moeten worden opgeschort. De EU zal hiertoe constructief samenwerken met alle partners, onder VN-auspiciën, richting een politieke transitie in Syrië conform VNVR-resolutie 2254. Nederland en verschillende andere lidstaten benadrukten het belang van het voorkomen van straffeloosheid en het ter verantwoording roepen van schenders van humanitair oorlogsrecht en mensenrechten. Veel Ministers herhaalden het EU-standpunt dat de EU alleen steun kan verlenen aan de wederopbouw van een post-conflict Syrië, indien er een geloofwaardige, politieke transitie plaatsvindt.

Migratie

Tijdens de discussie over de externe dimensie van migratie toonde de Raad zich positief over de voortgang bij de implementatie van het partnerschapsraamwerk, en in het bijzonder de ontwikkeling van migratiecompacts met vijf belangrijke herkomst- en transitlanden in Afrika (Ethiopië, Mali, Niger, Nigeria, Senegal). Op 13 december jl. heeft de Commissie hierover een tweede voortgangsrapportage gepubliceerd. De meerderheid van de lidstaten schaarde zich achter de HV en haar pleidooi de inzet binnen deze compacts eerst te bestendigen, alvorens op termijn migratiepartnerschappen met andere landen te ontwikkelen. Voor veel landen zijn al geschikte kaders beschikbaar om de migratiesamenwerking te intensiveren, bijvoorbeeld de «Joint Way Forward» met Afghanistan en het nabuurschapsbeleid.

De HV stond in haar verder introductie stil bij de voortgang die Niger heeft geboekt ten aanzien van het terugbrengen van het aantal migranten dat via Niger doorreist. Ook ging zij in op de verbeteringen die zij identificeerde in de samenwerking met Senegal, Nigeria en Ethiopië in het kader

van de migratiecompacts. De HV ging kort in op Libië, waar de EU samenwerkt met het *International Organization for Migration* (IOM) om gestrande migranten te assisteren bij terugkeer naar het land van herkomst.

Op verzoek van de HV blikte Minister Koenders in zijn interventie terug op zijn bezoek aan Mali en Niger op 10 en 11 december jl. De Minister ging onder meer in op de inzet van middelen uit het *EUTrust Fund* (EUTF), het tegengaan van smokkelnetwerken en de noodzaak van samenwerking tussen EU-instellingen en lidstaten aangaande terugkeer. In dat kader merkten de HV, Minister Koenders en meerdere lidstaten op dat het succes van de compacts mede afhangt van de bereidheid van lidstaten en EU-instellingen om zich gezamenlijk in te zetten. Zo toont de EU haar eenheid en sterke engagement, wat bijdraagt aan het behalen van resultaten zoals in het geval van Mali. Minister Koenders noemde het gezamenlijk communiqué van de EU en Mali, niet alleen ten aanzien van terugkeer van irreguliere migranten, maar ook bij de aanpak van grondoorzaken van irreguliere migratie, samenwerking op het gebied van legale mobiliteit, de bescherming van migranten en het bestrijden van mensensmokkel, een belangrijke stap voorwaarts in de samenwerking op het gebied van migratie. Volgens de Minister is het daarbij van belang dat de EU aandacht blijft houden voor regionale aspecten van migratie om een waterbedeffect te voorkomen.

Commissaris Mimica lichtte verder toe dat er inmiddels 64 acties onder het EUTF zijn goedgekeurd op het terrein van re-integratie van terugkeerders. Hij onderstreepte daarbij het belang van het balanceren van inzet ten behoeve van resultaten op de korte termijn en op de lange termijn. Ook gaf hij aan dat verbreding van de landenlijst onder het EUTF is voorzien met Ivoorkust, Ghana en Guinee.

De HV verzocht de lidstaten expliciet om hun outreach naar Afrikaanse partners voort te zetten, ook met bezoeken en contacten van vakministers. Tot slot stond de HV stil bij het belang van samenwerking met de juiste partners, zoals het IOM, en kansen voor intensivering van deze samenwerking.

Overig

Ondertekening Political Dialogue and Cooperation Agreement met Cuba en EU Trustfund Colombia

Het kabinet maakt van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren dat en marge van de Raad Buitenlandse Zaken het *Political Dialogue and Cooperation Agreement* (PDCA)tussen de EU en Cuba door beide partijen is ondertekend. Na afloop van de Raad is in aanwezigheid van Nobelprijswinnaar President Santos van Colombia de oprichtingsakte voor het EU Trustfund voor Colombia ondertekend. Uw Kamer is eerder geïnformeerd over zowel het PDCA als het EU Trustfund voor Colombia in de geannoteerde agenda (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1641) en het verslag voor de Raad Buitenlandse Zaken van 18 juli 2016 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1648).